

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Vastine
20.5.2021

VN/24984/2020

1/9

Hallintovaliokunta; vastinekuuleminen 21.5.2021

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI ALUEIDEN KEHITTÄMISESTÄ JA EUROOPAN UNIONIN ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN TOIMEENPANOSTA SEKÄ ALUEIDEN KEHITTÄMISEN JA EUROOPAN UNIONIN ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN HANKKEIDEN RAHOITTAMISESTA JA NIIHIN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 47/2021 VP)

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (*toimeenpanolaki*) sekä laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (*rahoituslaki*). Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahasto-toiminnan hallinnoinnista (7/2014), laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (8/2014) ja laki ulkorajan ylittävästä yhteistyöstä kumottaisiin (657/2015). Lisäksi esityksessä ehdotetaan teknisiä muutoksia eräisiin muihin lakeihin.

Hallintovaliokunta on kuullut asiantuntijoita 7.5.2021 ja 11.5.2021 pöytäkirjoissa asiantuntijakuulemisissa sekä pyytänyt kirjallisia lausuntoja. Työ- ja elinkeinoministeriö antaa vastineensa eräisiin lausunnoissa ja kuulemisissa esiin nousseisiin seikkoihin seuraavasti.

1. LAKIEHDOTUS; TOIMEENPANOLAKI

Maakuntien liittojen tehtävien kokoaminen ja kielelliset oikeudet (10.3 §, 37.2 § ja 39.2 §)

Oikeusministeriö on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota 1. lakiehdotukseen sisältyviin maakunnan liiton tehtävien kokoamisen mahdollistaviin säännöksiin 10 §:n 3 momentti, 37 §:n 2 momentti ja 39 §:n 2 momentti.

Oikeusministeriön on todennut, että kaksikielisen maakunnan liiton tehtäviä ei voida siirtää sopimuksella tai asetuksella yksikieliselle maakunnan liitolle, jos tässä yhteydessä ei erikseen huolehdita siitä, että kielelliset oikeudet eivät heikkene tehtävien siirron yhteydessä. Ministeriö on esittänyt saman näkemyksen myös esitettyjen lakiehdotusten nojalla annettavien valtioneuvoston asetusten luonnoksista työ- ja elinkeinoministeriölle 26.4.2021 antamassaan lausunnossa.

Luonnoksessa valtioneuvoston asetukseksi alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta säädettäisiin

eräitä tehtäviä koottavaksi maakuntien liittojen tekemien keskinäisten sopimusten perusteella Uudenmaan liittoon, Lapin liittoon ja Pohjois-Pohjanmaan liittoon. Mainituista liitoista Lapin liiton ja Pohjois-Pohjanmaan liiton jäsenkuntina ei ole yhtään ruotsinkielistä kuntaa, mistä johtuen ne on katsottava olevan yksikielisiä maakunnan liittoja.

Työ- ja elinkeinoministeriö on saatujen huomion johdosta neuvotellut oikeusministeriön kanssa 17.5.2021. Neuvotteluissa on todettu, ettei kielellisiä oikeuksia koskevasta velvoitteesta yksikieliselle maakunnan liitolle voida säätää valtioneuvoston asetuksen tasolla johtuen perustuslain 121 §:n säännöksen sisältämästä lailla säätämisen vaatimuksesta. Neuvottelun lopputuloksena työ- ja elinkeinoministeriö esittää ratkaisuna, että 10 §:n 3 momenttia, 37 §:n 2 momenttia ja 39 §:n 2 momentti täydennetään oikeusministeriön kanssa yhteistyössä tehdyn muotoilun mukaisesti. Näin perustuslain mukaiset kansalaisten kielelliset oikeudet myös maakunnan liittojen tehtäviä koottaessa voidaan turvata asianmukaisesti. Korjausehdotus esitetään valiokunnalle tämän vastineen liitteessä.

Välittävän toimielimen tehtävän hallinnoinnin kustannukset

Toimeenpanolakiehdotuksen 17 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että vastaanottaessaan välittävän toimielimen tehtävän maakunnan liiton on sitouduttava samalla rahoittamaan hallintokustannuksia myös omalla rahoituksellaan. Useissa talousvaliokunnalle annetuissa lausunnoissa esitetään perusteluissa olevan maininnan poistamista ja katsotaan, että hallituksen esitys lisäisi kuntien kustannuksia.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että hallinnointia koskevia kuluja käsitellään jo nykyisin vastaavalla tavalla, eikä tähän esitetä muutoksia. Sama käytäntö on ollut voimassa vuodesta 1995, kun Suomi liittyi Euroopan unioniin. Välittävän toimielimen tehtävä on maakunnan liitolle vapaaehtoinen ja liittoja on pyydetty ilmoittamana halukkuutensa tehtävään. Kaikki liitot, jotka ovat ilmoittaneet haluavansa tehtävän ovat jo hyväksyneet niille kuuluvan kustannusvastuun osana ohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän valmistelua. Hallintoviranomaisen tavoitteena on nyt uuden ohjelmakauden toimeenpanon jatkovalmistelussa kiinnittää erityistä huomiota, että kaikki liitot ja ELY-keskukset saavat teknistä tukea suhteellisesti saman määrän. Aikaisemmin teknisen tuen käytössä oli rahoittajien välillä selvää vaihtelua. Myös Ruokavirastolla olevan välittävän toimielimen tehtävän hallinnointiin on käytettävissä teknistä tukea vastaavin periaattein.

Valtio on koonnut välittävän toimielimen tehtävät neljään ELY-keskukseen ja tehostanut tätä kautta merkittävästi rakennerahastohallintoa päättyvällä ohjelmakaudella. Ohjelman hallinnosta tehdyt arvioinnit ja valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) tehty toiminnantarkastus vahvistavat, että tehtävien kokoamisella on saatu aikaan tehokkuutta samalla, kun alue- ja asiakaslähtöisyys on toiminnassa säilynyt. Hallintoviranomainen on kehottanut maakuntien liittoja tehostamaan hallintoaan ja kokoamaan tehtäviään vastaavalla tavalla. Maakuntien liitot ovat kuitenkin kaventamassa yhteistyötä välittävien toimielinten tehtävien osalta ja uudella ohjelmakaudella tehtäviä kootaan vain Etelä-Suomen alueella viiden liiton kesken. Muilla alueilla liitot ovat ilmoittaneet kokoavansa tehtäviä vain jatkotoimenpiteiden osalta. Hajautunut hallinto nostaa hallinnosta aiheutuvien liittojen kulujen määrää. Vertailun vuoksi Suomessa välittäviä toimielimiä tulee olemaan tulevilla ohjelmakaudella 19, kun esimerkiksi Virossa tehtäviä hoitaa yksi ja Ruotsissa kaksi viranomaista. Tulevalla ohjelma-

kaudella laajempi yksinkertaistettujen kustannusmallien käyttö ja edistyneet digitaaliset palvelut kyllä tulevat osaltaan vähentämään hallintokuluja.

Aluekehittämispäätös (24 §)

Muutamassa valiokunnalle annetuissa lausunnoissa on kiinnitetty huomiota aluekehittämispäätökseen ja sen tarkistamiseen. Lausunnoissa on esitetty perusteltuja näkemyksiä siitä, että toimintaympäristö voi muuttua äkisti ja ennalta arvaamatta ja että aluekehittämispäätöksen kaltaiset suunnitelmat olisi päivitettävä vastaamaan näitä muutoksia. Lisäksi lausunnoissa on kiinnitetty huomiota aluekehittämispäätöksen ohjaavaan vaikutukseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että hallituksen esityksen 24 §:n mukaan aluekehittämispäätöksestä päätetään hallituskausittain. Valtioneuvoston päätös ohjaisi eri hallinnonalojen ja maakuntien alueiden kehittämistä ja toimenpiteiden yhteensovittamista. Pykäläkohtaisissa perusteluissa todetaan, että kukin hallitus voisi tarkistaa oman hallitus kautensa aikana painopisteet tarvittaessa esimerkiksi hallituksen strategian tarkistamisen perusteella. Päätöksen konkretisoimiseksi toimeenpanoa varten ministeriöt laatisivat jatkuvasti päivittyvän toimeenpanosuunnitelman. Sen laatimisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Alueiden uudistumisen neuvottelukunta (AUNE) edistäisi ja seuraisi aluekehittämispäätöksen toteuttamista ja voisi tarvittaessa esittää ja käynnistää päätöksen tarkistamisen.

Aluekehittämispäätöksen painopisteet tulisi esityksen mukaan ottaa huomioon esimerkiksi maakuntaohjelmassa (25 §). Lisäksi alueiden kehittämistä koskevat keskustelut (27 §) perustuisivat aluekehittämispäätökseen, maakuntaohjelmaan ja aluekehityksen ajankohtaiseen tilannekuvaan.

Alueiden kehittämisen keskustelut (27 §)

Eräissä valiokunnalle saapuneissa lausunnoissa on kiinnitetty huomiota alueiden kehittämisen keskusteluja koskevan uuden säännöksen mukaiseen toteuttamisen tapaan, osallistuviin tahoihin ja lopputuloksena syntyvään asiakirjaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että alueiden kehittämisen keskustelut käytäisiin lähtökohtaisesti maakuntakohtaisesti. Keskustelujen sisältö, laajuus ja toteuttamistapa voisivat vaihdella eri ajankohtina tarpeiden mukaisesti ja eri tahojen yhteisesti sopimalla tavalla. Hallituksen vaihtuessa keskustelut olisivat laajemmat ja niihin liittyisi aluekehittämispäätöksen valmistelu. Keskustelut voisivat olla myös joillekin maakunnille yhteisiä ja koskea jotain tiettyä yhteistä teemaa. Keskustelujen valmistelua ja kehittämistä varten on perustettu ministeriöistä ja maakuntien edustajista koostuva työryhmä.

Keskusteluiden tavoitteena olisi pyrkiä valtion ja maakuntien yhteisen näkemyksen muodostamiseen alueiden kehittämisen tavoitteista, toimeenpanosta ja toimintaedellytyksistä alueiden kehittämisen suunnittelua ja toimeenpanoa varten. Keskusteluissa pyrittäisiin tunnistamaan alueiden vahvuuksiin perustuvia mahdollisuuksia sekä kehitykseen vaikuttavia pulonkauloja ja etsimään niihin ratkaisuehdotuksia. Yhteinen näkemys otettaisiin huomioon eri toimijoiden talouden ja toiminnan suunnittelussa. Jos

yhteistä näkemystä ei saavutettaisi, voitaisiin keskustelujen johdosta laadittavaan asiakirjaan kirjata myös mahdolliset eriävät näkemykset. Aluekehittämiskeskustelujen johtopäätösten toteutumista seurattaisiin seuraavan alueiden kehittämisen keskustelujen yhteydessä. Puolivuositainen tarkastelu olisi hallinnollisesti raskas menettely. Yleisemmällä tasolla keskustelujen valmistelua ja toimeenpanoa sekä seuranta ohjaa alueiden uudistumisen neuvottelukunta.

Arviointi ja seuranta (42 §)

Oikeusministeriö on lausunnossaan katsonut, että pykälän 1 momenttiin sisältyvä viittaus viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettuun lakiin (200/2005, SOVA-laki) on tarpeeton. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että kyse on informatiivisesta viittauksesta, joka vastaa myös voimassa olevaa sääntelyä. Mainitusta laista vastaava ministeriö, ympäristöministeriö, on pitänyt tarpeellisena säilyttää nykyinen viittaus laissa.

Oikeusministeriö on kiinnittänyt huomiota pykälän 6 momenttiin ja todennut, ettei valtuus voi kattaa myös mainittua SOVA-lakia, kun otetaan huomioon SOVA-lain sisältö ja siihen sisältyvät asetuksenantovaltuudet ja sen nojalla annetut asetukset.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää esitettyä näkemystä perusteltuna ja esittää, että 6 momentissa olevaa viittausta muutetaan niin, että se koskisi vain 2–4 momenttia. Korjausehdotus esitetään valiokunnalle tämän vastineen liitteessä.

Muutoksenhaku (44 §)

Oikeusministeriö on kiinnittänyt huomiota muutoksenhakua koskevan pykälän sisältöön ja muotoiluun. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että pykälän muotoilu on tehty yhteistyössä oikeusministeriön kanssa, mikä on tuotu myös esiin lain tarkastusvaiheessa.

Pykälän 2 momentissa oleva viittaus kuntalakiin (410/2015) on kirjoitettu aineellisena viittauksena, koska yhdessä oikeusministeriön kanssa tehdyn arvion mukaan oikaisuvaatimus ei muutoin tulisi sovellettavaksi kuntayhtymien, kuten maakuntien liittojen, päätöksiin kuntalain 134 §:n 1 momentin mukaan.

Pykälän 4 momentin osalta oikeusministeriön ehdotus muotoiluksi voidaan katsoa perustelluksi. Korjausehdotus esitetään valiokunnalle tämän vastineen liitteessä.

Pykälän 5 momentin osalta oikeusministeriö katsoo, että sääntely on tarpeetonta päällekkäistä sääntelyä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että toimeenpanolakiehdotuksen nojalla päätöksiä tekisivät valtioneuvoston yleisistunto, työ- ja elinkeinoministeriö, maakuntien liitot ja niiden toimielimet sekä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman seurakomitea. Koska muiden kuin valtioneuvoston tekemien päätösten muutoksenhausta tai muutoksenhakukiellosta joudutaan säätämään erikseen pykälässä, katsottiin valmistelussa tarpeelliseksi ottaa selkeyden vuoksi vielä 5 momenttiin erillinen informatiivinen viittaus oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin, jotta muualla pykälässä mainitseminen valtioneuvosto päätöksenteko huomioitaisiin pykälässä.

2. LAKIEHDOTUS; RAHOITUSLAKI

Maakunnan liiton toimivalta myöntää tukea yritykselle (9 §)

Rahoituslakiehdotuksen 9 §:ssä säädetään maakunnan liiton toimivalta myöntää rahoituslain mukaista tukea. Toimivalta vastaisi voimassa olevaa toimivaltaa ja sääntelyä. Rahoituslakiehdotuksen nojalla tullaan antamaan valtioneuvoston asetus (*rahoitusasetus*), jossa säädetään tarkemmin tuen kohteista. Toimivaltaan tai mahdollisuuteen myöntää tukea ei esitetä muutoksia nykyiseen nähden.

Maakuntien liitoilla on nykyisin ja myös uusien ehdotettavien säännösten mukaan toimivalta myöntää tukea maakunnan omaehtoiseen kehittämiseen kansallista alueiden kehittämisen varoista sekä välittävänä toimieliimenä tukea EAKR-varoista. Maakunnan liitto ei voi myöntää tukea yksittäisen yrityksen oman toiminnan kehittämiseen, mikä taas kuuluu ELY-keskuksen toimivaltaan (ks. HE 46/2021 vp). Hallinnon järjestämisen yleisten periaatteiden mukaista on se, ettei kaksi eri viranomaista pääosin tee päällekkäistä rahoituksen myöntämistä.

Rahoituslain tuen saajaa koskeva säännös ei estä sitä, etteikö maakunnan liitto voisi myöntää tukea yritykselle, jos jokin yritys toimii kehittämiss-hankkeen tuensaajana. Hanke ei voi kuitenkaan koske tuensaajayrityksen oman toiminnan kehittämistä. Toisaalta yksittäinen yritys voi, olematta tuen saajan roolissa, osallistua maakunnan liiton EAKR- tai kansallisista alueiden kehittämisen varoista rahoittaman hankkeen toimenpiteisiin, jolloin yritykselle tätä kautta kohdentuva etu on myönnettävä valtiontukisääntöjen johdosta de minimis -ehtoisesti.

Useissa maakunnan liiton lausunnoissa talousvaliokunnalle on vaadittu, että maakuntien liittojen toimivaltaa koskevaa säännöstä tulisi selkiyttää niin, että maakunnan liitto voi myöntää tukea myös yksittäiselle yritykselle osana laajempaa kehittämishanketta de minimis -säännöt huomioon ottaen. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että lausunnoissa tarkoitettu kielto myöntää tukea yksittäisen yrityksen oman toiminnan kehittämiseen ei suoraan sisälly hallituksen esityksen lakiehdotuksiin vaan ns. rahoitusasetusluonnokseen, joka tarkoittaa rahoituslain 9 §:n säännöstä, joten asiaa käsitellään asetustalon jatkovalmistelussa.

Muutoshakemus (22 §)

Oikeusministeriö on kiinnittänyt huomiota muutoshakemusta koskevan säännöksen muotoiluun ja pitänyt sitä ongelmallisena varsinaiseen muutoksenhakusäännöksen perinteiseen muotoilutapaan nähden.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että valmistelun aikana, lausunnoissa eikä esimerkiksi laintarkastuksen yhteydessä säännöstä ole pidetty ongelmallisena. Ministeriö jättää valiokunnan arvioitavaksi, olisiko säännös nykyistä selkeämpi, jos sen 1 ja 2 momenteissa käytettäisiin käsitteellisesti esimerkiksi seuraavia vaihtoehtoja: ”tehtävä tukipäätökseen muutoshakemus” tai ”haettava tukipäätöksen muuttamista”.

Investointien käyttöaika kehittämishankkeisiin sisältyvissä investoinneissa (24 §)

Rahoituslakiehdotuksen 24 §:ssä säädetään investointeihin myönnetyn tuen kohteena olevan omaisuuden käyttöajasta. EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista rahoitettujen investointien osalta säädetään käyttöajasta myös 43 §:ssä (yritysten liiketoiminnan kehittämistä koskevia

avustuksissa sovellettavasta käyttöajasta säädetään lakiehdotuksessa, jota koskien annettu HE 46/2021 vp). Eräissä talousvaliokunnalle annetuissa lausunnoissa on katsottu, että rahoituslakiehdotukseen sisältyvä viiden vuoden käyttöajan vaatimus myös kehittämishankkeeseen sisältyviin investointeihin on kohtuuton.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että julkisella tuella tuetuilta investoinnilta on perinteisesti edellytetty riittävää pysyvyyttä riippumatta siitä, mikälainen investointi on tai missä yhteydessä investointi tehdään. Myös avustustoiminnan yleislaissa, valtionavustuslaissa (688/2001), säädetään käyttöajasta kaikille investoinneille. Valtionavustuslain 13 §:n mukaan käyttöaika on enintään 10 vuotta ja sitä lyhyempi, jos tukipäätöksessä niin määrätään, ja eräissä mainitussa pykälässä säädettyissä tilanteissa 30 vuotta.

Rahoituslakiehdotuksen viiden vuoden käyttöaika ohjaa osaltaan julkisen tuen myöntämiseen sellaisiin investointeihin, jotka ovat laadultaan merkittäviä ja pitkäaikaisia ja joissa tehty investointi tosiasiasakin kestää aikaa ja käyttöä vähintään viiden vuoden ajan. Investoinniksi käsillä olevien tukilajien osalta ei vakiintuneesti ole katsottu esimerkiksi tavanomaisia puhelimia ja tietokoneita. Tarkoituksenmukaiseksi ei ole katsottu julkisen tuen myöntämistä tavarahankintoihin, joita tuen saajien olisi joka tapauksessa tarve tehdä muutamien vuosien syklillä.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista rahoitettavien ns. tuotannollisten investointien osalta käyttöaikaa koskeva ehto perustuu joka tapauksessa sitovasti EU:n yleisasetukseen, jossa käyttöajaksi on määriteltä lähtökohtaisesti viisi vuotta.

Tarkastusoikeuden siirtäminen yksityiselle (48, 73 ja 78 §)

Oikeusministeriön lausunnossa viitataan perustuslakivaliokunnan vastaavaa sääntelyä koskeneeseen lausuntokäytäntöön, jonka mukaan perustuslakivaliokunta on katsonut, että kun kysymys on perusoikeusliityntäisestä toimivaltuudesta, olisi asianmukaista, että se taho, jolle tarkastusoikeus voidaan siirtää, ilmenisi välittömämmin suoraan laista (PeVL 14/2008 vp).

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että ehdotetusta rahoituslaissa on selkeästi säädetty, että mainitut tarkastusvaltuudet ovat työ- ja elinkeinoministeriöllä (48 § hallintoviranomainen ja kirjanpito toiminto; 73 § ja 78 §), valtiovarainministeriöllä (48 § tarkastusviranomainen) tai toimivaltaisella maakunnan liitolla (73 §). Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että em. viranomaisille annettu tarkastusoikeus voitaisiin antaa vain tilintarkastuslaissa (1141/2015) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa (1142/2015) tarkoitettu tilintarkastajalle tai tilintarkastusyhteisölle. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan mahdollisuus antaa julkinen hallintotehtävä yksityiselle on määritelty ehdotetuissa säännöksissä riittävän rajattuun joukkoon ja riittävän tarkkarajaisesti. Lisäksi säännöksessä on säädetty virkavastuun ja hallinnon yleislakien soveltamisesta näin toimittaessa.

Tietojen julkaiseminen internetpalvelussa (54.2 §)

Oikeusministeriö on lausunnossaan kiinnittänyt huomioita siihen, ettei ehdotetun 54 §:n 2 momentin osalta käy ilmi, miten perustuslakivaliokunnan

lausuntokäytäntö on otettu huomioon koskien tietojen julkaisemista ja internetiin sijoitettavan henkilörekisterin tietojen hakemisesta erilaisina massahakuina.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että säännös tietojen julkaisemisesta internetin julkisessa tietopalvelussa perustu jäsenvaltiolle yleisasetusehdotuksen 46 artiklassa säädettyyn velvollisuuteen. Julkaistavat tiedot ovat julkisia hankkeiden tietoja, eivätkä ne sisällä työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan myöskään henkilötietoja. Internetissä sijaitsevassa tietopalvelussa tehtävissä hauissa ei siten työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan ole kyse oikeusministeriön lausunnossa mainitussa perustuslakivaliokunnan lausunnossa tarkoitetuista henkilörekisterin tietojen hakemisesta massahakuina.

Henkilötietojen säilyttämisaikasta poikkeaminen (56.3 §)

Oikeusministeriö katsoo lausunnossaan, että esitysluonnoksen perusteissa ei ole arvioitu riittävästi rekisteristä poistamisesta poikkeamisen edellytyksiä huomioiden henkilötietojen suoja perusoikeutena, yleinen tietosuoja-asetus ja sen kansallinen liikkumavara sekä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö (PeVL 13/2017 vp, s. 6; PeVL 28/2016 vp, s. 7). Oikeusministeriö toteaa, että etenkin on syytä varmistua ehdotetun 56 §:n 3 momentin 2. virkkeen asianmukaisuudesta.

Henkilötiedot tulee EU:n tietosuoja-asetuksen mukaan poistaa aina viivytyksettä. Yleisasetuksen 82 artiklassa säädetään Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaan liittyvien asiakirjojen säilytysvelvollisuudesta. Tähän perustuen henkilön tietoja säilytettäisiin enintään viisi vuotta Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman sulkemisesta. Ohjelman sulkemisen ajankohta ei vielä ole tiedossa. Lisäksi mainittu 82 artiklan 2 kohdassa säädetään, että säilytysaika voi pidentyä joko "oikeudellisen menettelynkäynnin johdosta tai komission pyynnöstä" (tällä hetkellä käytävissä oleva suomenkielinen luonnos). Näin ollen ehdotettu 56 §:n 3 momentin 2. virkkeessä on välttämätöntä säätää poikkeus, jonka turvin henkilötietoja voitaisiin säilyttää viittä vuotta pidempään, jos mukaan siinä mainituin edellytyksin henkilötietoja voidaan säilyttää viittä vuotta pidemmän ajan, jos se on välttämätöntä lakiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai Euroopan unionin toimielimen suorittaman tai muun lakisääteisen tarkastuksen suorittamiseksi taikka vireillä on oikeudenkäynti tai hankkeessa on syytä epäillä petosta. Säännöksellä turvataan moitteettoman varainhoidon periaatteen toteutuminen ohjelman osalta ja on siten myös yleisen edun mukainen.

Muu tietosuojaa ja tiedon luovuttamista ja tietojen saantia koskeva sääntely

Oikeusministeriö on esittänyt useita huomioita koskien rahoituslakiehdotuksen rekisterejä ja tiedonsaantia ja -luovutusta koskeviin säännöksiin. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että säännösten valmistelussa on konsultoitu oikeusministeriötä ja valtioneuvoston oikeuskaslerin virastoa. Nyt saadun lausunnon huomioiden johdosta työ- ja elinkeinoministeriö pitää välttämättömänä järjestää uusi neuvottelu pikaisella aikataululla oikeusministeriön nyt lausunnossaan antamien huomioiden johdosta. Tämä on välttämätöntä, jotta voidaan varmistua, että ehdotettu sääntely on riittävän selkeä ja vastaa vaatimuksia. Työ- ja elinkeinoministeriö tulee antamaan valiokunnalle lisätiedot ja mahdolliset korjausehdotukset välittömästi tämän järjestettävän neuvottelun jälkeen.

Rahoituslain sisältämät sisäiset viittaukset ja informatiiviset lakiviittaukset

Oikeusministeriö on todennut lausunnossaan, että yleislakeihin viittaamiseen tulee suhtautua pidättyväisesti ja ministeriö on myös kiinnittänyt huomiota rahoituslain sisäisiin viittauksiin. Oikeusministeriö on pitänyt rahoituslakiehdotuksen sisältämiä viittauksia osin tarpeettomina.

Esitys koskee laajaa alueiden kehittämisen kokonaisuutta, jonka yhtenä keskeisenä tarkoituksena on sovittaa yhteen kansallista ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikkaa tehokkaaksi kokonaisuudeksi. Alueiden kehittämistä tehdään laajasti useiden eri viranomaisten toimesta niin ministeriöissä kuin kunnissa, Ruokavirastossa sekä maakuntien liitoissa ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa. Kiinteästi alueiden kehittämiseen liittyvää työtä tehdään myös muissa viranomaisissa. Myös rahoituslakiehdotuksen mukaisia rahoitustehtäviä hoitavia viranomaisia on lukuisia. Sääntely koskien etenkin EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman rahoitustoimintaa on suoraan velvoittavista EU-säädöksistä johtuen yksityiskohtaista. Työ- ja elinkeinoministeriö on pitänyt välttämättömänä lisätä eräitä viittauksia hallinnon yleislakeihin, jotta rahoitustoiminnan kannalta olennainen yleinen sääntelykehys käy olennaisissa kohdin ilmi jo suoraan rahoituslaista. Myös Suomen rakennerahastotoimintaan kohdistuneissa EU:n toimielinten tarkastuksissa on niiden kestäessä ja myös havainnoissa kiinnitetty aika ajoin huomiota tarpeeseen viitata selkeämmin rahoitustoimintaa koskevaan yleiseen kansalliseen sääntelyyn yhdessä paikassa, jotta sääntely muodostaa selkeän kokonaisuuden, joka turvaa avoimuuden ja moitteettoman varainhoidon periaatteiden toteutumista.

Rahoituslakia sovelletaan kolmeen eri tukilajiin: kansallisten alueiden kehittämisen varoista rahoitettaviin hankkeisiin, EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta rahoitettaviin hankkeisiin ja Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansalliseen vastinrahoitukseen. Työ- ja elinkeinoministeriö on lain rakenteen kautta pyrkinyt selkiyttämään kuhunkin tukilajiin sovellettavia säännösten kokonaisuuden hahmottamista. Lisäksi on katsottu välttämättömäksi käyttää lain sisäisiä pykäläviittauksia niissä kohdin, joissa ne selkiyttävät lain soveltamista käytännön rahoitustoiminnassa.

MUUTA

EU-asetusten artiklaviittausten muutokset

Esityksen mukaisten lakiehdotusten on tarkoitus täydentävää ja tarkentaa kansallisesti EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen ohjelmakautta 2021–2027 koskevia Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksia. Tästä on tehty selkoa esityksen jaksossa 12.1 (Esityksen riippuvuus EU-asetusten valmistelusta). Ajantasaista tietoa EU-asetusten valmistumisen aikataulusta on lisäksi toimitettu valiokuntaneuvokselle.

Koheesioasetuspaketti on hyväksytty maaliskuun lopussa ja tällä hetkellä ne ovat ns. juristi-lingvistikäsittelyssä. Sen jälkeen, kun hallituksen esitys annettiin eduskunnalle, on ehdotetuissa 1 ja 2 lakiehdotuksissa viitatuissa EU-asetuksissa tapahtunut sellaisia viime hetken muutoksia, joiden johdosta EU-asetusten artiklanumerointi on monelta osin muuttunut. Työ- ja elinkeinoministeriö on käynyt muutokset läpi ja korjausehdotus artiklaviittausten osalta esitetään valiokunnalle tämän vastineen liitteessä.

Aluekehitysjohtaja Johanna Osenius

Erityisasiantuntija Minna Laherto

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

LIITE

Ehdotukset muutoksiksi 1 ja 2 lakiehdotuksiin